

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 13.7.2010
COM(2010) 380 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**σχετικά με την ελευθερία των κρατών μελών να αποφασίζουν όσον αφορά τις γενετικά
τροποποιημένες καλλιέργειες**

{COM(2010) 375 τελικό}

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**σχετικά με την ελευθερία των κρατών μελών να αποφασίζουν όσον αφορά τις γενετικά
τροποποιημένες καλλιέργειες**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει θεσπίσει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την έγκριση προϊόντων που αποτελούνται ή παράγονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (ΓΤΟ). Η διαδικασία έγκρισης καλύπτει τη χρήση των ΓΤΟ και των παραγόμενων από αυτούς προϊόντων για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, τη βιομηχανική επεξεργασία και την καλλιέργεια.

Το σύστημα έγκρισης της ΕΕ στοχεύει στην εξασφάλιση της ασφάλειας των εγκεκριμένων ΓΤΟ, δημιουργώντας παράλληλα μια εσωτερική αγορά για τα εν λόγω προϊόντα. Δύο νομοθετικές πράξεις, συγκεκριμένα η οδηγία 2001/18/ΕΚ για τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ στο περιβάλλον¹ και ο κανονισμός (ΕΚ) 1829/2003 για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές², προβλέπουν την έγκριση των ΓΤΟ πριν από τη διάθεση στην αγορά. Και οι δύο ανωτέρω πράξεις ορίζουν επιστημονικά πρότυπα όσον αφορά την ανθρώπινη υγεία, την υγεία των ζώων και την αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου. Επιπλέον, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1830/2003³ προβλέπει κανόνες σχετικά με την ιχνηλασιμότητα και την επισήμανση των ΓΤΟ και την ιχνηλασιμότητα τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από ΓΤΟ.

Η αρμοδιότητα για την επιστημονική αξιολόγηση ανατίθεται στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) αλλά και στις επιστημονικές αρχές των κρατών μελών. Ο ρόλος των κρατών μελών είναι ιδιαίτερα σημαντικός όσον αφορά την έγκριση των ΓΤΟ για καλλιέργεια, όταν πραγματοποιούν την αρχική αξιολόγηση κινδύνου των περιβαλλοντικών πτυχών.

Από την έγκριση του νομικού πλαισίου, έξι χρόνια πριν, επτά κράτη μέλη έχουν απαγορεύσει ή περιορίσει την καλλιέργεια στην επικράτειά τους μέσω μέτρων διασφάλισης για μεμονωμένους εγκεκριμένους ΓΤΟ⁴ ή μέσω γενικών απαγορεύσεων

---

¹ ΕΕ L 106 της 17.4.2001, σ. 1.

² ΕΕ L 268 της 18.10.2003, σ. 1.

³ ΕΕ L 268 της 18.10.2003, σ. 24.

⁴ Ο αραβόσιτος MON 810 έχει απαγορευτεί από ΑΤ, ΗΥ και ΛΥ με βάση το άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ, από ΕΛ με βάση το άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ και το άρθρο 18 της οδηγίας 2002/53/ΕΚ, από FR και DE με βάση το άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ και το άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003. Ο αραβόσιτος T 25 έχει απαγορευτεί από ΑΤ με βάση το άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ. Η πατάτα Amflora Potato έχει απαγορευτεί από ΑΤ, ΗΥ και ΛΥ με βάση το άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ.

των ΓΤ σπόρων⁵. Σε τέσσερις διαφορετικές περιπτώσεις⁶, το Συμβούλιο απέρριψε με ειδική πλειοψηφία όλες τις προτάσεις της Επιτροπής για την άρση εθνικών μέτρων διασφάλισης σχετικά με την καλλιέργεια ΓΤΟ, παρόλο που, σε όλες τις περιπτώσεις, οι επιστημονικές αξιολογήσεις της ΕΕ είχαν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω μέτρα δεν βασίζονταν σε νέες ή πρόσθετες επιστημονικές πληροφορίες από τη χορήγηση των εγκρίσεων και μετά και, συνεπώς, αυτά τα μέτρα δεν δικαιολογούνταν από νομική άποψη.

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2008 θεώρησαν το νομοθετικό πλαίσιο για τους ΓΤΟ ολοκληρωμένο και υπογράμμισαν την ανάγκη για καλύτερη εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων, ιδίως όσον αφορά την καλλιέργεια, επισημαίνοντας παράλληλα την αναγκαιότητα συνέχισης της εξέτασης των αιτήσεων χωρίς αδικαιολόγητες καθυστερήσεις. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου προσδιόρισαν ειδικούς τομείς βελτίωσης της εφαρμογής της νομοθεσίας για τους ΓΤΟ, θέμα για το οποίο επί του παρόντος συνεχίζονται οι εργασίες από την Επιτροπή και την EFSA, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή και η EFSA, από κοινού με τα κράτη μέλη, συνεργάζονται στους ειδικούς τομείς βελτίωσης της εφαρμογής της νομοθεσίας για τους ΓΤΟ, οι οποίοι προσδιορίστηκαν στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος του 2008. Η επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών της EFSA για την αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου είναι συνεχής και καλύπτει τους ειδικούς τομείς που ζητήθηκαν από το Συμβούλιο. Η EFSA αναμένεται να ολοκληρώσει τις κατευθυντήριες γραμμές κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2010. Η Επιτροπή στη συνέχεια θα συζητήσει τις εν λόγω επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές με τα κράτη μέλη για να τους δώσει κανονιστική αξία με την επικύρωση των κρατών μελών.

Περαιτέρω, η Επιτροπή αναλύει τον τρόπο περαιτέρω ενίσχυσης της περιβαλλοντικής παρακολούθησης μετά τη διάθεση στην αγορά καλλιεργειών ΓΤΟ, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος του 2008.

Τον Δεκέμβριο του 2008, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να εκπονήσει επίσης έκθεση σχετικά με τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των ΓΤΟ. Η έκθεση αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε πληροφορίες που παρέχουν τα κράτη μέλη, τα οποία κατέβαλαν σημαντική προσπάθεια να συγκεντρώσουν στοιχεία σχετικά με τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των ΓΤΟ και, ιδίως, σχετικά με την καλλιέργειά τους. Η Επιτροπή θα οριστικοποιήσει την έκθεσή της έως το τέλος του 2010. Η έκθεση αυτή, στη συνέχεια, θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για εξέταση και περαιτέρω συζήτηση.

Στο πλαίσιο ευρύτερων τακτικών ενεργειών αναθεώρησης της νομοθεσίας της ΕΕ, η Επιτροπή ξεκίνησε δύο αξιολογήσεις του νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ σχετικά με τις ΓΤΟ: μία για ΓΤ τρόφιμα και ζωοτροφές, μία άλλη για την καλλιέργεια ΓΤΟ. Το

---

⁵ Η PL έχει επίσης εγκρίνει νομοθεσία που απαγορεύει γενικά την εμπορία ΓΤ σπόρων που δεν βασίστηκε στις ρήτρες διασφάλισης που ορίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ. Στις 16 Ιουλίου 2009 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εξέδωσε απόφαση με την οποία έκρινε την εν λόγω νομοθεσία αντίθετη με το δίκαιο της ΕΕ και καταδίκασε την Πολωνία για παράβαση των υποχρεώσεών της (υπόθεση C-165/08).

⁶ Ιούνιος του 2005, Δεκέμβριος του 2006, Φεβρουάριος του 2007 και Μάρτιος του 2009.

πεδίο εφαρμογής αυτών των αξιολογήσεων καλύπτει τις σημαντικές πτυχές του νομοθετικού πλαισίου. Οι δύο αξιολογήσεις θα οριστικοποιηθούν κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2010 και, στη συνέχεια, θα ακολουθήσει ανάλυση των πιθανών πολιτικών αλλαγών έως τα μέσα του 2012.

Στα συμπεράσματα του 2008 εξετάστηκαν επίσης σε κάποια έκταση οι περιφερειακές πτυχές της καλλιέργειας των ΓΤΟ, τόσο στο πλαίσιο της επιστημονικής εκτίμησης του κινδύνου όσο και των ιδιαίτερων κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων. Ορισμένα κράτη μέλη κάλεσαν έκτοτε την Επιτροπή να εκπονήσει προτάσεις που να παρέχουν την ελευθερία στα κράτη μέλη να αποφασίζουν σχετικά με την καλλιέργεια των ΓΤΟ.

Στο πλαίσιο αυτό, στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη νέα Επιτροπή που παρουσίασε ο πρόεδρος Barroso τον Σεπτέμβριο του 2009 και επικύρωσε η Επιτροπή τον Μάρτιο του 2010, επισημαίνονταν ότι θα πρέπει να είναι δυνατόν να συνδυαστεί ένα σύστημα έγκρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που να στηρίζεται σε επιστημονική βάση, με την παροχή ελευθερίας στα κράτη μέλη να αποφασίζουν κατά πόσον επιθυμούν να διατηρούν ΓΤ καλλιέργειες στην επικράτειά τους ή όχι.

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμόζεται η ελευθερία των κρατών μελών μέσω μιας προσέγγισης που να συνδυάζει αναθεώρηση της υφιστάμενης σύστασης για τη συνύπαρξη, αναγνώριση ότι τα κράτη μέλη χρειάζονται περισσότερη ευελιξία και τροποποίηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου.

2. ΜΙΑ ΠΙΟ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

2. 1. Η μελλοντική πορεία: αύξηση της ευελιξίας των κρατών μελών όσον αφορά την καλλιέργεια ΓΤΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 26α της οδηγίας 2001/18/ΕΚ, τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε άλλα προϊόντα. Δεδομένης της πολυμορφίας των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών συνθηκών βάσει των οποίων εργάζονται οι ευρωπαίοι αγρότες, η Επιτροπή θεωρούσε πάντα ότι τα μέτρα για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες θα πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν από τα κράτη μέλη.

Σε μια απόπειρα να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στη διαδικασία ανάπτυξης εθνικών μέτρων για την πρόληψη της εν λόγω παρουσίας, η Επιτροπή δημοσίευσε το 2003 τη σύσταση 2003/556/ΕΚ σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών και βέλτιστων πρακτικών για να εξασφαλιστεί η συνύπαρξη γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών με συμβατική και βιολογική καλλιέργεια⁷. Σκοπός αυτών των εθνικών μέτρων είναι να προληφθεί ο πιθανός οικονομικός αντίκτυπος της σύμμιξης ΓΤ καλλιεργειών και μη ΓΤ καλλιεργειών (συμβατικών και βιολογικών).

---

⁷ ΕΕ L 189 της 29.7.2003, σ. 36.

Η πείρα που αποκτήθηκε τα τελευταία χρόνια δείχνει ότι η προσέγγιση που εφαρμόστηκε με βάση τη σύσταση 2003/556/EK δεν αξιοποιεί πλήρως τις διατάξεις του άρθρου 26α της οδηγίας 2001/18/EK, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα των κρατών μελών να ορίζουν μέτρα για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε άλλα προϊόντα. Αυτό προκύπτει από την παρατήρηση των εξελίξεων όσον αφορά την καλλιέργεια ΓΤΟ στα κράτη μέλη. Επί του παρόντος ορισμένα κράτη μέλη έχουν εγκρίνει εθνικά μέτρα συνύπαρξης που στοχεύουν στην επίτευξη επιπέδου παρουσίας ΓΤΟ σε άλλες καλλιέργειες μικρότερου του 0,9 %. Άλλα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει διαφορετικές απαιτήσεις απομόνωσης για βιολογική παραγωγή. Συγκεκριμένα, η πείρα από την εφαρμογή της σύστασης του 2003 δείχνει ότι η πιθανή απώλεια εισοδήματος για τους βιολογικούς και (ορισμένες φορές) τους συμβατικούς παραγωγούς δεν περιορίζεται μόνο σε περιπτώσεις υπέρβασης του ορίου του 0,9 %.

Καθώς ορισμένα είδη γεωργικής παραγωγής, όπως η βιολογική παραγωγή⁸, είναι συχνά πιο δαπανηρά, η πιθανότητα απώλειας της συναφούς αυξημένης τιμής λόγω της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ ενδέχεται να συνεπάγεται σημαντικές οικονομικές ζημιές σε αυτά τα είδη παραγωγής. Συνεπώς, η παραγωγή αυτή ενδέχεται να απαιτεί αυστηρότερες προσπάθειες διαχωρισμού των καλλιεργειών. Επιπλέον, οι τοπικοί περιορισμοί και χαρακτηριστικά μπορεί να καταστήσουν πολύ δύσκολη και δαπανηρή την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των ιδιαίτερων αναγκών διαχωρισμού.

Περαιτέρω, σε ορισμένες περιπτώσεις και ανάλογα με τη ζήτηση της αγοράς και τις αντίστοιχες διατάξεις των εθνικών νομοθεσιών (π.χ. ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει εθνικά πρότυπα για διαφορετικά είδη επισήμανσης «απαλλαγμένα από ΓΤΟ»), η παρουσία ιχνών ΓΤΟ σε συγκεκριμένα προϊόντα τροφίμων - ακόμη και σε επίπεδο κοντά στο 0,9% - μπορεί να προκαλέσει οικονομικές ζημιές σε παράγοντες που θα επιθυμούσαν να τα εμπορευτούν ως προϊόντα που δεν περιέχουν ΓΤΟ.

Από τα παραπάνω, φαίνεται ότι είναι σκόπιμο να αναθεωρηθεί η σύσταση του 2003 σχετικά με τη συνύπαρξη και να αντικατασταθεί με μια νέα που να αντικατοπτρίζει την πείρα που αποκτήθηκε από τα εθνικά μέτρα σχετικά με την καλλιέργεια ΓΤΟ έως σήμερα και να την καταστήσει πιο ευέλικτη.

Η νέα σύσταση αναφέρεται περαιτέρω στη δυνατότητα των κρατών μελών να απαγορεύσουν την καλλιέργεια ΓΤΟ σε μεγάλες περιοχές της επικράτειάς τους για να προληφθεί η ακούσια παρουσία ΓΤΟ σε συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες («περιοχές απαλλαγμένες από ΓΤΟ»). Ωστόσο, αυτή η δυνατότητα πρέπει να βασίζεται στην απόδειξη από τα κράτη μέλη ότι για τις εν λόγω περιοχές δεν είναι επαρκή άλλα μέτρα για να προληφθεί η ακούσια παρουσία ΓΤΟ σε συμβατικές ή βιολογικές καλλιέργειες. Επιπλέον, τα μέτρα περιορισμού πρέπει να είναι αναλογικά με τον επιδιωκόμενο στόχο (π.χ. προστασία συγκεκριμένων αναγκών συμβατικής ή βιολογικής γεωργίας).

---

⁸ Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 834/2007 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων, οι ΓΤΟ δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται στην βιολογική παραγωγή, συμπεριλαμβανομένων των σπόρων, των τροφίμων ή των ζωοτροφών (άρθρο 9 παράγραφος 1). Στόχος είναι η χαμηλότερη δυνατή παρουσία ΓΤΟ σε βιολογικά προϊόντα (βλ. αιτιολογική σκέψη 10).

Για τους σκοπούς αυτούς, η νέα σύσταση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη εθνικών μέτρων συνύπαρξης (συνημμένα) περιορίζει το περιεχόμενο της στις κύριες γενικές αρχές για την ανάπτυξη μέτρων για την πρόληψη της σύμμειξης με ΓΤΟ, αναγνωρίζοντας έτσι την ευελιξία των κρατών μελών να λαμβάνουν υπόψη τις περιφερειακές και εθνικές ιδιαιτερότητές τους και τις συγκεκριμένες τοπικές ανάγκες βιολογικών, συμβατικών και άλλων ειδών καλλιεργειών. Η εν λόγω σύσταση εγκρίνεται από την Επιτροπή μαζί την παρούσα ανακοίνωση. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αναπτύσσει μαζί με τα κράτη μέλη βέλτιστες πρακτικές για συνύπαρξη (έργο του ευρωπαϊκού γραφείου συνύπαρξης).

2. 2. Άλλα στοιχεία που συνδέονται με το πλαίσιο της ΕΕ όσον αφορά την έγκριση ΓΤΟ

Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για τους ΓΤΟ αποτελείται από ένα σαφές σύστημα έγκρισης σε ολόκληρη την ΕΕ, που βασίζεται σε επιστημονική αξιολόγηση κινδύνου. Είναι δυνατόν, καταρχήν, να υπάρξει διαφοροποίηση μεταξύ των περιφερειών ως προς την αξιολόγηση κινδύνου με βάση επιστημονικά επιχειρήματα⁹. Εάν η αξιολόγηση κινδύνου καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η καλλιέργεια ενός ΓΤΟ εγείρει συγκεκριμένες περιφερειακές ανησυχίες, αυτές οι ανησυχίες πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της έγκρισης της ΕΕ μέσω συγκεκριμένων όρων ή μέτρων διαχείρισης κινδύνου. Στα μέτρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνονται μέτρα περιορισμού ή απαγόρευσης, εφόσον δικαιολογείται επιστημονικά.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1829/2003 προβλέπει επίσης τη δυνατότητα η Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη εύλογους παράγοντες άλλους από τους επιστημονικούς στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης ΓΤΟ για να περιορίζει ή να απαγορεύει τη διάθεσή τους στην αγορά. Ωστόσο, οι αιτιολογήσεις για τους περιορισμούς αυτούς πρέπει να είναι συγκεκριμένες για κάθε ΓΤΟ και μπορούν να λαμβάνονται υπόψη μόνον τη στιγμή της έκδοσης της απόφασης έγκρισης του οικείου ΓΤΟ. Επιπλέον, αυτή η δυνατότητα δεν υπάρχει βάσει της οδηγίας 2001/18/ΕΚ και έτσι δεν θα εφαρμόζεται σε ΓΤΟ που εγκρίνονται βάσει της εν λόγω οδηγίας.

Συνεπώς, φαίνεται ότι το υφιστάμενο πλαίσιο, εντός του οποίου μπορεί να χρησιμοποιηθούν επιστημονικά επιχειρήματα ή άλλοι εύλογοι παράγοντες για να δικαιολογηθούν περιορισμοί ή απαγορεύσεις της καλλιέργειας ΓΤΟ, δεν προβλέπει την ελευθερία που χρειάζονται τα κράτη μέλη για να αποφασίζουν κατά πόσον επιθυμούν να καλλιεργήσουν ΓΤΟ στην επικράτειά τους με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες τους.

3. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΜΙΑΣ «ΡΗΤΡΑΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ»

Ορισμένα κράτη μέλη επιθυμούν να έχουν τη δυνατότητα εξαίρεσης από ΓΤ καλλιέργεια. Έως σήμερα, αρκετά από αυτά τα κράτη μέλη απαγόρευαν την καλλιέργεια ΓΤΟ με βάση τη ρήτρα διασφάλισης που ορίζεται στο άρθρο 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που αναφέρονται στο άρθρο 34

---

⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και το παράρτημα II της οδηγίας 2001/18/ΕΚ και το άρθρο 6 και το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003.

του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, τα οποία προορίζονται αποκλειστικά για την αντιμετώπιση των νέων κινδύνων που αναδύονται μετά τη χορήγηση μιας άδειας. Ως εκ τούτου, τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνταν επιστημονικά αιτιολογημένα από την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA). Παρομοίως, ορισμένες περιφέρειες δηλώθηκαν ως «απαλλαγμένες από ΓΤΟ».

Οι λόγοι για την απαγόρευση των ΓΤΟ σε μια χώρα ή τη δήλωση μιας περιφέρειας ως απαλλαγμένης από ΓΤΟ φαίνεται να είναι διαφορετικοί. Αυτοί οι λόγοι κυμαίνονται από αγρονομικές αιτιολογήσεις που συνδέονται με δυσκολίες εξασφάλισης της συνύπαρξης έως πολιτικά ή οικονομικά κίνητρα, όπως π.χ. η ικανοποίηση της ζήτησης των αγορών για προϊόντα απαλλαγμένα από ΓΤΟ. Σε άλλες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη επιθυμούν να διατηρήσουν ορισμένες περιοχές σύμφωνα με τις εθνικές πολιτικές σχετικά με τη βιοποικιλότητα ή άλλους ευρύτερους στόχους διατήρησης της φύσης.

Οι Κάτω Χώρες υπέβαλαν δήλωση στα Συμβούλια Γεωργίας και Περιβάλλοντος της 23ης Μαρτίου 2009¹⁰, ζητώντας από την Επιτροπή να υποβάλει λύση σχετικά με την καλλιέργεια, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την κοινωνικοοικονομική διάσταση της καλλιέργειας ΓΤΟ και διατηρώντας την εσωτερική αγορά για ΓΤ προϊόντα τροφίμων και ζωοτροφών. Η Αυστρία, υποστηριζόμενη από δώδεκα κράτη μέλη¹¹, υπέβαλε στο Συμβούλιο Περιβάλλοντος της 25ης Ιουνίου 2009 έγγραφο¹² που υπογράμμιζε το ζήτημα επικουρικότητας που συνδέεται με την καλλιέργεια και πρότεινε να εισαχθεί στη νομοθεσία ρήτρα εξαίρεσης («opt-out») καλλιέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό, φαίνεται σκόπιμο να τροποποιηθεί η νομοθεσία της ΕΕ έτσι ώστε το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για ΓΤΟ να περιλαμβάνει μια ρητή νομική βάση που επιτρέπει στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια όλων ή συγκεκριμένων εγκεκριμένων ΓΤΟ σε τμήμα ή στο σύνολο της επικράτειάς τους με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες τους. Η τροποποίηση αυτή μπορεί να γίνει μέσω της προσθήκης ενός νέου άρθρου 26β στην οδηγία 2001/18/ΕΚ και η οποία θα είναι εφαρμόσιμη σε όλους τους ΓΤΟ που έχουν εγκριθεί για καλλιέργεια στην ΕΕ είτε βάσει της οδηγίας 2001/18/ΕΚ είτε βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003.

Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο για την έγκριση των ΓΤΟ, το επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και της υγείας των ζώων καθώς και του περιβάλλοντος, που ορίζεται στην ΕΕ, δεν μπορεί να αναθεωρηθεί από ένα κράτος μέλος και η κατάσταση αυτή δεν πρέπει να αλλάξει. Ωστόσο, με τη νέα νομική βάση, τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να εγκρίνουν μέτρα περιορισμού ή απαγόρευσης της καλλιέργειας όλων ή συγκεκριμένων ΓΤΟ στο σύνολο ή σε τμήμα της επικράτειάς τους με βάση λόγους άλλους από εκείνους που ήδη αντιμετωπίζονται από το εναρμονισμένο σύνολο κανόνων της ΕΕ οι οποίοι ήδη προβλέπουν διαδικασίες για να λαμβάνονται υπόψη οι κίνδυνοι που η καλλιέργεια ενός ΓΤΟ μπορεί να παρουσιάζει για την υγεία και το περιβάλλον.

Επιπλέον, αυτά τα εθνικά μέτρα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τις Συνθήκες, ιδίως με την αρχή της αποφυγής διακρίσεων μεταξύ εθνικών και μη εθνικών προϊόντων

---

¹⁰ Σημείωμα 7581/09 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹¹ BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL και SI.

¹² Σημείωμα 11226/2/09 REV 2 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

και με τα άρθρα 34 και 36 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων. Τα μέτρα πρέπει να αναφέρονται αποκλειστικά στην καλλιέργεια ΓΤΟ και όχι στην ελεύθερη κυκλοφορία και εισαγωγή γενετικά τροποποιημένων σπόρων και φυτικού πολλαπλασιαστικού υλικού και των προϊόντων συγκομιδής τους. Αυτά τα μέτρα θα είναι επίσης σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις της ΕΕ, ιδίως τις υποχρεώσεις στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Για να εξασφαλιστεί η διαφάνεια, τα κράτη μέλη που επιθυμούν να εγκρίνουν μέτρα θα πρέπει να τα κοινοποιήσουν, μαζί με τους σχετικούς λόγους, στην Επιτροπή και στα λοιπά κράτη μέλη ένα μήνα πριν από την έγκρισή τους.

Τα κράτη μέλη θα είναι περαιτέρω ελεύθερα να τροποποιήσουν αυτά τα μέτρα όπως κρίνουν κατάλληλο σε όλα τα στάδια της έγκρισης ή της επανέγκρισης των οικείων ΓΤΟ.

Περιληπτικά, αυτή η νέα νομική βάση δεν αλλάζει το σύστημα έγκρισης της ΕΕ όσον αφορά τους ΓΤΟ, αλλά θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να αποφασίζουν μέτρα τα οποία θα είναι εφαρμόσιμα για ΓΤΟ που έχουν εγκριθεί βάσει της υφιστάμενης νομοθεσίας. Αποτελεί έτσι περαιτέρω επιλογή για τα κράτη μέλη να εγκρίνουν μέτρα όσον αφορά εγκεκριμένους ΓΤΟ, επιπλέον των μέτρων που έχουν ήδη το δικαίωμα να λάβουν κατ' εφαρμογή του άρθρου 26α της οδηγίας 2001/18/ΕΚ για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε άλλες καλλιέργειες.

Συνεπώς και με βάση τις παραπάνω αρχές, η Επιτροπή αποφάσισε να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο νομοθετική πρόταση που λαμβάνει τη μορφή κανονισμού για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα των κρατών μελών να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια ΓΤΟ στην επικράτειά τους.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτή η νέα προσέγγιση είναι αναγκαία για να επιτευχθεί η ορθή ισορροπία μεταξύ της διατήρησης του συστήματος έγκρισης της ΕΕ βάσει της επιστημονικής αξιολόγησης των κινδύνων για την υγεία και των περιβαλλοντικών κινδύνων και της ανάγκης να χορηγηθεί ελευθερία στα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εθνικά, περιφερειακά ή τοπικά ζητήματα που εγείρονται από την καλλιέργεια των ΓΤΟ.

Ως πρώτο βήμα, η αναθεώρηση της υφιστάμενης σύστασης για τη συνύπαρξη (2003/556/ΕΚ) θα αντικατοπτρίζει καλύτερα τις δυνατότητες που προσφέρονται στα κράτη μέλη να εγκρίνουν μέτρα για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Ως δεύτερο βήμα, η έκδοση της νομοθετικής πρότασης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο που δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την καλλιέργεια όλων ή συγκεκριμένων ΓΤΟ σε τμήμα ή στο σύνολο της επικράτειάς τους θα προσφέρει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν ειδικά εθνικά ή τοπικά ζητήματα που εγείρονται από την καλλιέργεια ΓΤΟ ανεξαρτήτως της διαδικασίας έγκρισης.

Αυτή η προσέγγιση σχετικά με την καλλιέργεια ΓΤΟ, ενώ διατηρεί το σύστημα έγκρισης της ΕΕ όσον αφορά τους ΓΤΟ, το οποίο θα εξακολουθήσει να ισχύει, όπως και η ελεύθερη κυκλοφορία και εισαγωγή ΓΤ τροφίμων, ζωοτροφών και σπόρων, αναμένεται να αντιμετωπίσει τη ζήτηση αρκετών κρατών μελών και να λάβει την υποστήριξη των ενδιαφερόμενων μερών και των πολιτών. Είναι επίσης σύμφωνο με την παρατήρηση της πραγματικότητας της πρακτικής των κρατών μελών σχετικά με την καλλιέργεια ΓΤΟ έως σήμερα και με την αρχή της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ σχετικά με τους ΓΤΟ. Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με το άρθρο 31 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ, οι εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας θα δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην πείρα που αποκτήθηκε όσον αφορά τα άρθρα 26α και 26β.

Η νέα σύσταση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη εθνικών μέτρων καλλιέργειας για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ σε συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες καθώς και η νομοθετική πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα των κρατών μελών να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια ΓΤΟ στην επικράτειά τους, επισυνάπτονται ως παράρτημα στην παρούσα ανακοίνωση.